

K NOZ § 1014:**§ 1014**

(1)

Ocitne-li se na pozemku cizí movitá věc, vydá ji vlastník pozemku bez zbytečného odkladu jejímu vlastníku, popřípadě tomu, kdo ji měl u sebe; jinak mu umožní vstoupit na svůj pozemek a věc si vyhledat a odnést. Stejně tak může vlastník stíhat na cizím pozemku chované zvíře nebo roj včel; vletí-li však roj včel do cizího obsazeného úlu, nabývá vlastník úlu vlastnické právo k roji, aniž je povinen k náhradě.

(2)

Způsobí-li věc, zvíře, roj včel nebo výkon práva podle odstavce 1 na pozemku škodu, má vlastník pozemku právo na její náhradu.

Komentáře

11/06/2013 / ADMINISTRÁTOR

Důvodová zpráva k § 1014 a 1015

0 0 0

15/08/2013 / EDT./ RED14

Zvíře na cizím pozemku

0 0 0

DŮVODOVÁ ZPRÁVA K § 1014 A 1015

11/06/2013 / ADMINISTRÁTOR

Tradiční úpravy, např. rakouský zákoník v § 384 (podobně italský v čl. 924 až 926 a další) se v dané souvislosti zabývají jen řešením právních otázek spojených se stíháním chovaných zvířat na cizím pozemku. Ale už Randa dovodil (srov. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém. 7. vydání. Praha: Česká akademie pro vědy, slovesnost a umění, 1922), že právní pravidlo formulované rakouským zákoníkem pro zvířata, se netýká jen zvířat, ale všech movitých věcí. To se promítlo i do některých kodifikací civilního práva. Lze poukázat na občanské zákoníky Německa (§ 1005), Nizozemí (čl. 5:23) nebo Québecu (čl. 989 aj.).

Se zřetelem k tomu se navrhuje obecné pravidlo pro případ, že se na cizím pozemku ocitne něčí movitá věc. Po vzoru německé úpravy se navrhuje řešení sledující ochranu zájmů obou vlastníků. Vlastníku pozemku se ukládá povinnost takovou movitou věc jejímu vlastníku vydat, popřípadě mu umožnit na pozemek vstoupit a věc si vyhledat a odnést. Pokud to vlastník pozemku neučiní, půjde o neoprávněné zadržení věci a bude vystaven reinvindikační žalobě. Vlastnické právo vlastníka movité věci je chráněno stejně jako vlastnické právo vlastníka nemovité věci.

Pokud jde o chovaná zvířata, přejímá se standardní úprava většiny evropských občanských zákoníků zakládající vlastníku zvířete právo zvíře na cizím pozemku stíhat. Takové ustanovení v platném právu chybí a jsou zdrojem neshod. Platný občanský zákoník v § 127 pouze stanoví, že vlastník nesmí nechat vnikat chovaná zvířata na sousední pozemek. Toto právní pravidlo je nepřesné. Nerozlišuje totiž dva odlišné aspekty. Předně jde o to, že vlastník nesmí nechat vnikat ze svého pozemku na cizí pozemek žádná zvířata bez ohledu na to, zda je chová nebo zda taková zvířata na jeho pozemku žijí divoce (např. hlodavci, hmyz apod.). Korektivem je přesah míry přiměřené místním poměrům, absolutní zákaz je nemožný vzhledem k přirozenému chování některých zvířat, jako jsou např. chování holubi nebo kočky). To je předmětem úpravy zákazu imisí v předchozích ustanoveních. Druhý aspekt spočívá v ochraně vlastnického práva vlastníka zvířete. Řeší se tak, že vlastník má právo vstoupit na cizí pozemek a stíhat tam vlastní chované zvíře. Chovaným zvířetem se rozumí jakékoli zvíře, které vlastník má ve vlastnictví, ať již jde o zvíře domácí, anebo sice divoké, ale zajaté nebo zkracené.

Výslovně formulovaná právní pravidla o roji včel mají odůvodnění proto, že obecné ustanovení o zvířatech nelze vztáhnout na jednotlivé včely. Vlet jednotlivých včel na cizí pozemek se posoudí podle ustanovení o imisích. Zpravidla půjde o nepřímé imise posuzované co do přípustnosti podle kritéria míry přiměřené místním poměrům. O přímé imise by se jednalo při umístění úlů na samé hranici vlastníka pozemku a jejich nasměrování čelem k pozemku souseda. Vlastník včel přirozeně na cizím pozemku

jednotlivé včely stíhat nemůže. Jednotlivé včely na cizím pozemku se považují za věc ničí, resp. za zvíře, které nikomu nepatří, takže soused ani jejich zabitím neruší vlastnické právo souseda. Naproti tomu vzletnutí včelího roje není imisí (srov. Rouček, F. in Rouček, F. – Sedláček, J. et al. Komentář k československému občanskému zákoníku občanskému. Díl II. Praha: Linhart, 1935, s. 377; Sedláček, J. Vlastnické právo. Praha: Linhart, 1935, s. 213).

Z uvedených důvodů se pro roj včel musí uplatnit jiná právní pravidla. Taková jsou obsažena ve výslovných ustanoveních řady civilních kodexů. Jde o tradiční úpravu obsaženou i ve starších právních předpisech a kodifikacích (např. dekrety Marie Terezie z let 1775 a 1776, nebo Allgemeines Landrecht z r. 1794), která se promítla v různém rozsahu i do moderních kodifikací. Dosti podrobná je úprava německá (§ 961 až 964 BGB), dosti stručná např. úprava rakouská (§ 384 ABGB), italská (čl. 925 Codice civile) nebo španělská (čl. 612 Código civil). Navržená ustanovení vycházejí z redukované německé úpravy – navrhuje se převzít obsah § 961 a 964 BGB shodně jak to učinily Švýcarsko (čl. 719 a 725 ZGB), Lichtenštejnsko (Sachenrecht z r. 1922, čl. 193) a Polsko (čl. 182 polského občanského zákoníku z r. 1964).

Vzlétne-li včelí roj na cizí pozemek, jde stále o vlastnictví vlastníka roje, tudíž vlastník pozemku nesmí cizí vlastnictví poškozovat. (k tomu blíže např. Adamec, F. Včelařské právo v zemích českých, Praha: České lidové knihkupectví Josef Springer, 1901 nebo Machová, J. Právo ve včelařství. Praha: Orac, 2001). Některé zahraniční úpravy obsahují omezení spojené se zánikem vlastnického práva původního vlastníka k roji, pokud jej nedostihne ani za dva dny. Navrhuje se tuto otázku výslovně neřešit s tím, že rozhodující bude schopnost včelaře roj identifikovat.

Samovolné spojení včelích rojů je úkaz vyskytující se zřídka. Podle literatury k tomu dochází v případech, že jeden z rojů ztratí matku. Podrobný výklad k těmto otázkám uvádí Schulz, S. Die historische Entwicklung der Recht an Bienen. Frankfurt am Main – Bern – New York – Paris, 1990. Po vzoru německé, švýcarské a lichtenštejnské úpravy se navrhuje upravit případ, kdy se roj spojí s včelami v úlu již obsazeném. Podle navrženého pravidla se celek stává vlastnictvím vlastníka úlu. Komentáře k příslušným zahraničním úpravám to vnímají jako samozřejmé právní pravidlo (srov. např. Skowronska-Bocian, E. in Pietrzykowski, K. et al. Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. 2. vydání. Warszawa: C. H. Beck, 1999, s. 455 an.; Quack, F. in Quack, F. et al. Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Bd. 6. Sachenrecht. 3. vydání. München: C. H. Beck, 1997, s. 948; Schwander, I. in Honsell, H. – Nedim, P. T. – Geiser, T. Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht. Zivilgesetzbuch II. 2. vydání. Basel – Genf – München: Helbing & Lichtenhahn, 2003, s. 1311; Rudnicki, S. Komentarz do kodeksu cywilnego. II. kniha. 8. vydání. Warszawa: LexisNexis, 2007, s. 247). Navrženým ustanovením zůstává nedotčena veřejnoprávní povinnost utratit roj neznámého původu (vyhl. č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdočňování nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka). Ustanovení ani neřeší případné porušování této povinnosti, k němuž v praxi dochází (srov. Rojů včel se ujímají včelaři, ač podle zákona mají zemřít; Boleslavský deník z 21.5.2005). Předmětem navržené úpravy je řešení otázky vlastnictví a zájem preventivně odstranit příčiny sousedských sporů. Navržené ustanovení se jeví vhodnější než přístup rakouského práva, podle něhož se původní vlastník roje může po nabyvateli domáhat zaplacení jeho hodnoty. Jestliže právní předpis ukládá povinnost k utracení roje, nebylo by namístě připustit, aby se původní vlastník roje mohl ještě domáhat peněžité náhrady.

Na rozdíl od německé úpravy (§ 962 BGB) se nepokládá za potřebné řešit výslovným ustanovením případ vletu včel do neobsazeného úlu. Německý zákoník stanovil výslovně, že v takovém případě zůstává vlastnictví vlastníka roje nedotčeno a že si může roj z neobsazeného úlu vybrat s tím, že nahradí způsobenou škodu. Totéž lze spolehlivě dovodit z obecné úpravy návrhu občanského zákoníku, zvláštní úprava pro roje včel se tedy jeví nadbytečná. Stejně tak se jeví nadbytečné i ustanovení § 963 BGB, podle něhož se při spojení několika včelích rojů mimo úl stanou se jejich původní vlastníci spoluvlastníky celku za předpokladu, že každý z nich svůj roj stíhal. V daném směru postačí, pokud se takový případ vyskytne, obecná úprava smísení movitých věcí.

Judikatura nejvyšších soudních instancí se otázkami spojenými s problematikou včel zabývá sporadicky. Z poslední doby je známé rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1421/2003 z 27.5.2004; z rakouské rozhodovací praxe rozhodnutí z 15.10.1953 publikované in Judikatenbuch des Oberstes Gerichtshofes (1954, s. 225). To však neznamená, že se naznačené případy v praxi nevyskytují, popř. že nebyly řešeny soudy nižších stupňů. Jeví se proto jako vhodné formulovat v daném směru jasná právní pravidla snižující riziko neshod a sporů.

Zatím žádné diskuzní příspěvky